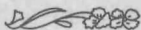

je označeno z njenim oltarjem; kraj, kjer se je prikazal svoji Materi, je zdaj kapela presvetega Rešnjega Telesa, v kateri je shranjen tudi en kos stebra, ob katerem je bil bičan naš Gospod. Za oltarjem te kapele je frančiškanska zakristija, skoz katero se pride v samostan, kjer so nam kazali v mali obednici kamenito ploščo z napisom, da je tam notri dvakrat obedoval med ubogimi menihi naš cesar Franc Jožef I., ko je leta 1869. kot romar obiskal sv. kraje v Jeruzalemu.

Iz mojih detinskih dni.

Pripoveduje Anton Antonov.

(Dalje.)

3. Dogodljaji v predvelikonočnem času.

Božični prazniki so bili suhi in mrzli dnevi. Zato smo morali ostati v hiši ter si kratiti čas z majhnimi igrami. Ali pa je nam pripovedovala babica pravljice in basni.

Takoj po Novem letu pa je jelo snežiti, da se je kar kadilo. In morali smo spet ostajati okoli peči, ali pa skakati po sobi, ki ni nikakor zadoščala naši brezskrbni mladostni razposajenosti.

Ko se je pa ugnal sneg, nismo hoteli biti več v sobi. Zvabilo nas je kepanje in drsanje na prosto. Seveda se jaz nisem mogel kdovekako vztrajno kepati, ker sem bil še premlad. Pa toliko me je vendar bilo, da me je lahko nakepal Francek ali Minka ali Pepček. Navadno je bil konec vsakega takega kepanja prav velik jok in cel klobuk debelih solz. Slavki se seveda nisem dal okepati. Enkrat se je bila drznila zagnati mi v hrbet kepo, ki ji jo je naredil Francek. Ali menite, da sem jokal? Ne, ker me je bilo sram. Pač pa sem se maščeval nad njo radi te velike predrznosti. Da, zares, hudo sem se maščeval. Ko me je še ščemelo na hrbtu, zdirjam za Slavko, jo dohitim, jo prevrnem v južni sneg in popolnoma zakopljem vanj. Ne vem, če bi se bila revica izkopala iz tega sneženega groba, da ni prihitel atej in jo tako rešil mrzle smrti.

Nič mi ni bilo hudo za Slavko tedaj, ker sem bil toliko jezen, kolikor sem bil velik. Slavka me ni več pogledala tisti dan. Drugi dan sva pa že pozabila dogodek prejšnjega dne; toda Slavka me ni nikdar več potem kepala.

Še bolj kakor kepanje pa sem ljubil drsanje na naši vaški luži. Velika je ta naša luža, in iz naše hiše se prav natanko vidi nanjo. In samo gledati, kako se drsajo dečki in deklice, ni tako prijetno, kakor se pa sam drsati.

Oh, ko bi vendar smel tudi jaz na lužo! Kako je to lepo, ko se zaženeš, potem te pa kar samo nese po dolgi drski. In Francek, Minka in Pepček imajo svojo drsko prav pod našim oknom, samo cesta je vmes! In jaz ne smem nanjo! Babica, mamica in atej so mi prepovedali. Pa bi vendar bilo to tako lepo! Enkrat pa vendar poizkusim! Aha, Minka se je prevrnila! Vsi se ji smejejo. Prav je, jaz se pa še prevračati ne smem na ledu. Pa bi vendar šel!

Tako sem premišljeval nekega četrtna, ko sem gledal zkoz okno na lužo.

In izkušnja je bila močnejša kakor stroga atejeva prepoved. Živahno življenje na ledu me je vabilo in vleklo z velikansko silo vun med nje — med mlade drsalce in drsalke. Tiho, tihotapsko sem se izgubil iz gorke sobe v hladno ali vendar tolikanj vabljivo zimo. Veselo in brezskrbno se pridružim svojima bratcema in sestrici, ki so me sprejeli z velikanskim krikom in vikom. Francek in Minka me primeta vsak za eno roko; jaz pa počenem, in šlo je kakor blisk, naravnost v „škavbo“, ki je bila na konci naše drske.

Skoraj da nismo šli vsi trije vanjo. Ali sreča je tako hotela, da sem se jaz zmočil prav do pasu; Francek pa samo eno nogo. Minka je pa ostala popolnoma suha.

Francek in Minka sta mislila: kaj bo pa zdaj? Jaz pa sem kričal, da je nas obstopila cela otročjad. Pepček si ni mnogo pomišljal. Stekel je v hišo in povedal vse ateju in mami. Medtem pa so me že prinesli na peč ter mi slekli mokro obleko.

Za to svojo nepokornost in neposlušnost sem zares mnogo prestal. Prehladil sem se in skoroda nevarno zbolel. Teden dni sem ostal na bolniški postelji. O, ko bi vi vedeli, kako so mi vsi stregli in se bali zame! Atej je prišel večkrat k moji postelji ter me vprašal, kaj me boli. Mamica mi je vsako uro kuhala gorkega čaja; babica pa se kar ločiti ni mogla od moje posteljice. O, in moja bratca in moji sestrici! Kako so hodili tiho po sobi! Nikdar se niso sprli in zlasali. Žalostni so bili zares vsi moji domači.

Šele sedaj razumem, kako radi so me imeli vsi in kako so se bali zame. Kaj bi bilo, če bi me bil poklical Bog k sebi?! Žalost bi se bila naselila v našo hišo, in babica bi bila umrla od žalosti.

Pa me je bilo tudi zares hudo prijelo. Imel sem kakor svinec težko glavo, sopsti nisem mogel, kašelj me je davil, da je bila groza! Ali moja, po različnih nezgodah že precej utrjena narava je premagala tudi to davico. Čez teden dni po tisti zimski kopeli sem že zapustil bolniško postelj. In teden pozneje sem bil že zopet stari porednež in prejšnji razposajenček. Če sem potem spet napravil kaj nerodnega, mi je vselej atej rekel: „Kopriva ne pozebe.“

Tako so se vrstili predpustni dnevi drug za drugim. Pa prišel je tudi tisti dan pred pustnim torkom. To vam je bil direndaj po vasi in po hišah. Na pust so se nam obetale „maškare“. Saj je pobirala „ta grbasta“ jajca po hišah. Pri nas je namreč taka navada. In kako smo se bali tiste „grbe“. Radi smo jo videli, ali bali smo se je, da se je vse poskrilo, preden je ona prišla v hišo. Natanko smo pazili, kam gre zdaj in kam se obrne potem. Čudovit strah smo imeli pred njo.

Na večer tistega dne se ni upal nihče izmed nas iti v vežo, kaj šele pred hišo. Vsi smo mislili, da pride „grba“.

Na pustni torek so bile „maškare“ v naši vasi. Fantje so se napravili v same vojake, in jaz sem mislil, da so to zares pravi vojaki z Dunaja. Imel sem jih za same generale. Pa zakaj? Francek je nam pripovedoval že prej, da imajo generali rdeče hlače in velike čelade na glavi. In ravno taki

so bili ti pustni vojaki. Posebno mi je ugajal tisti general, ki je jahal konja pred drugimi generali. Zares je bil lep, ves v samem škrlatu! Ko bi bil jaz tak-le general?! Klobuk z novim peresom bi dal za enega takega generala. Da, klobuk in pero, ki je bilo za njim, bi bil dal, dasi sem imel svoj klobuk za najdražjo reč na svetu. Tako so mi zmedli ti generali glavo.

Mama je za tisti dan napravila „želodec“. Tega sem se tako najedel, da me je teden dni bolel moj želodček. Tako sem lahko rekel, da me je pust pobodel. Tudi Francka, Minko, Pepčka in Slavko je pust prav pošteno nabunkal. Vsi smo bili bolni.

A prebili smo želodčno bolezen in spet smo bili prejšnji.

Že v mladem postu so zapihali južni vetrovi ter pregnali osorni in brezobzirni mraz čez hribe od nas. Jel se je tajati sneg, in jaz sem smel biti vendar nekaj ur na prostem.

Po celi naši vasi se je tedaj razvilo pestro življenje. Vsa mladež je silila vun na prosto, da se še nekoliko poigra s tajajočim se snegom. Nekateri so se kepali, drugi delali snežene može; mi pa, namreč Francek, Minka, Pepček, Slavka in jaz smo zidali velik predor na našem vrtu. Delovodja nam je bil seveda Francek. Jaz sem veliko več gledal, kakor pa delal. A vendar sem imel mnogo opravila. Končno je bil predor skoz velik snežen hrib izgotovljen. Ponosno smo zrli na to imenitno zgradbo lastnih rok in lastnega uma. Francek je prvi stopil na vrh hriba ter zapičil vanj veliko brezovo metlo, na kateri je plapolala slavnostna zastava — star mamin predpasnik. Minka ga je bila prinesla iz hiše. Veliko je bilo naše veselje, a še večji naš ponos, in smo mu dali tudi duška s svojimi živio-klici. Ti naši veseli glasovi pa so privabili mnogo mladih sosedov. Vsakdo je hotel poizkusiti moč predorovega obočja. Zato se je plezalo na sneženi vršac, s katerega se je vila zmagoslavna zastava — mamin predpasnik na brezovi metli.

Francek pa je medtem pripeljal moj mali voziček iz hiše. Hotel je dokazati in prepričati došle sosede in sosedkinje, da smo popolnoma uverjeni o gotovosti predorove moči.

„Tonček, sedi na voziček!“ mi veli Francek s poveljniškim glasom. „Vi vsi drugi pa pojdite na hrib k zastavi!“

Ko se je zgodilo vse po njegovem ukazu, me zapelje na vozičku v predor.

Ker pa niso bili oni na hribu mirni, ampak so se prerivali in skakali, se je zgodilo, kar se je moralo zgoditi.

Nosilna moč našega predora se je upognila veliki teži naših obiskovalcev, in nastala je živa kopica, katere pezo sva midva s Franckom zelo občutila. Lahko bi se bila zgodila velika nesreča z menoj. Francek se je namreč srečno izkopal in izmotovilil iz tega neprijetnega položaja. Tudi voziček je bil kmalu nepoškodovan na svetlem. Ali meni je šla že zelo trda. Kajti mislite si, koliko nog je gomizelo po meni, in potem vmes pa še ta sneg! Skoraj bi se bil zaдушil. Pa Franckov strah in njegova bratska skrb zame me je rešila smrti.

„Tonček se zaduši, hitite odkopavat sneg,“ sem ga komaj čul klicati pod hladno sneženo odejo. In v nekaj trenutkih sem že lahko mahal z rokami in kobacal z nogami. Seveda sem pri njihovem odkopavanju občutil marsikateri sunek v svoj hrbet in na glavo; a strmite, ljudje božji, prav nič nisem jokal, prav nič nisem prelival solz in tudi ne svoje mlade krvi.

Take in enake muke sem še večkrat pretrpel tisti postni čas.

Pa dnevi so hitro potekali, bežali so drug za drugim tja nekam v deveto deželo. Snega je bilo tudi čimdalje manj; topli južni vetrovi so ga odnašali z dnevi vred kdovekam — menda tudi tja nekam v deveto deželo.

Na solnčnih krajih so se že prikazovale temne maroge, ki so bile vsak dan bolj posute z zlatimi trobenticami. Vmes pa so se jim klanjali beli zvončki. Pomlad se je nam obetala.

Atej je bil že popravil vse poljsko orodje, in mama je obrezavala krompir za sajo.

Solnce pa je zvalo nas otroke v naročje matere narave. Tam smo trgali cvetice, piskali na trobentice in vabili s piskom ljubko pomlad v deželo. Zares krasni so bili in solnčni tisti dnevi!

In ravno o tem lepem solnčnem času je obhajala moja mamica svoj god. Res, vsi smo se veselili tega lepega dneva, še celo veliko zlatorumeno solnce.

Pa je prišel tisti dan, dan maminega godu. Babica nam je povedala vsem petim natanko, kako se imamo vesti pri čestitanju. Vsakega je posebej naučila, kako naj pove svoje čestitke. Jaz sem ji že teden dni prej obljubil, da bom vse tako storil in govoril, kakor me je naučila.

Vsakemu je tudi naročila, kaj naj podari mamici za god. Bile so to prav malenkostne stvari. Meni je povedala babica, da ji izročim šest lepih in debelih jabolk za vezilo. Sicer se mi je zdelo zelo hudo, da bom moral dati mamici tista zapeljiva jabolka; a na prigovarjanje vseh sem se vdal ter obljubil, da jih ji izročim.

Zjutraj tistega godovnega dne nas je zvrstila babica po starosti. Prvi je bil Francek, potem Minka, za njo Pepček, potem Slavka in nazadnje naj bi bil jaz čestital mamici za god in ji dal v vezilo košarico s tistimi šestimi jabolki.

Francek je zelo lepo govoril, za njim pa ostali trije. Seveda ni mene prav nič zanimalo, kako drugi čestitajo mamici. Mene je gledalo le tistih šest jabolk iz košarice in jaz nje.

Zakaj niso moja?! In kar šest jih je! Ko bi bila vsa moja?! Ne, samo pet da bi jih bilo, pa tudi štiri bi mi zadostovala. Saj bi mi bila tudi tri všč, in mamica bi dobila tudi tri. Zakaj jih mora vseh šest?! Babica me nima nič rada. Hud sem nanjo! No, pa tudi dveh bi se ne branil. In Slavka bi ne dobila nič. Ogrizek bi ji dal in pa pecelj. Eno bi mi pa vendar pri-sodila babica. Ali nobenega, to je strašno in krivično! Nič več je ne maram. Pa eno vendar lahko poizkusim. Seveda ga lahko!

Komaj sem si to mislil, se je že iztegnila moja ročica v košarico, in kmalu so se zapičili moji ostri zobki v nebeško dobro jabolko.

Ker sem se bal, da me kdo ne zapazi, sem hitel griziti v jabolko, samo da ga prej spravim v varno zavetje v sladkosnedi želodček. Nihče me ni opazil. Ko pa sem imel vsa usta polna, je že prišla name vrsta, da čestitam mamiči za god ter ji dam svoje vezilo.

Ali, kako bom govoril, ko sem imel polna usta, in kako ji izročil vezilo, ker ni vseh šest jabolk več v košarici.

Bratca in sestrici so se mi smejali, mamica tudi. Toda babica je bila zelo huda name. Pa nič se ni dalo pomagati. Jabolko je bilo že v mojih ustih, in govoriti nisem mogel. In če bi tudi ne bil imel polnih ust, bi najbrže tudi ne bil povedal tistega, kar me je naučila babica.

Mamica je vsakega poljubila po končani čestitki. Mene je tudi, dasi ji še celega vezila nisem privoščil. Podarila mi je tudi še ostalih pet jabolk, s čimer se mi je še bolj prikupila.

Tisti dan se mi ni nič kaj posebnega pripetilo. Prostejši smo bili kakor drugače, a ni nam bilo dosti do tega. Nihče izmed nas ni hotel niti z najmanjšo neposlušnostjo užaliti mamice — to jo je tako veselilo! Saj je videla, da jo ljubi pet mladih src, ki se kar kosajo v večji ljubezni.

Minil je materin god, minilo je še nekaj dni, in bližala se je že Velika noč.

Toda, dragi moji, v naši hiši se je tisto malce dni pred Veliko nočjo naselila žalost. Zbolela nam je naša dobra babica in teden pred Veliko soboto je izdihnila svojo blago in čisto dušo.

Izpremenil se je . . .

Vlak je prisopihal.

Ženica, ki je čakala na klopi v čakalnici, se je vzdignila in šla pogledat prišlece. Cela vrsta jih je izstopilo. Ženica je pazno pogledala vsakega, toda kogar je čakala, tega ni bilo: namreč njenega sina Tončka. Ozrla se je mamka na desno, na levo, proti vlaku, a ni ga bilo od nikoder.

„Saj mi je vendar pisal pred kratkim, da se pripelje danes. Ali ga čakam zaman? O ne, saj se je moj Tonček vedno najbolj veselil teh lepih velikonočnih počitnic! Tudi gospod župnik ga željno pričakujejo. Mnogo jim je pomagal še pri lanskih velikonočnih opravilih. Stregel jim je pri sveti maši in pel z njimi vigilije. O, kako mi je ugajal njegov glas, da, skoraj bolj kot gospodov. Gotovo ga bom slišala tudi letos. Mnogo več že zna kakor lani, saj je že v peti latinski. To je pa že nekaj!“

Ko je ženica o tem razmišljala, so izginili polagoma prišleci s kolo-dvora. Le tuptam je bilo videti kakega železniškega izprevodnika. Že se je nekoliko premaknil vlak dalje, ko je izstopil iz voza mladi študent — Tonče.